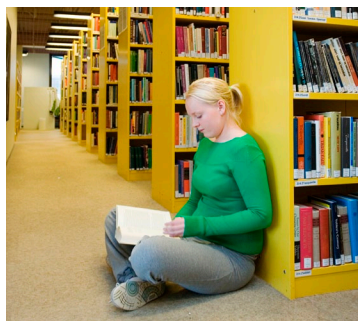

LÆRINGSMILJØHÅNDBOK FOR STUDENTER

1 INNLEDNING	1
1.1 Definisjoner	1
2 MÅLSETTING FOR STUDENTENES LÆRINGSMILJØ	3
3 ORGANISERING OG ANSVARFORDELING I ARBEIDET MED STUDENTENES LÆRINGSMILJØ	4
3.1 Ansvar og myndighet	5
4 STØTTEFUNKSJONER, RÅD OG TJENESTETILBUD FOR STUDENTENE	7
4.1 Hvor kan studentene henvende seg	7
4.2 Informasjon om rettigheter, plikter, klageadgang, frister og lignende.....	7
4.3 Veiledning og informasjon	7
4.4 Hovedmottak av studenter	8
4.5 Klagenemnda	8
4.6 Skikkethetsnemnda	8
4.7 Læringsmiljøutvalget.....	9
4.8 Arbeidsmiljøutvalget.....	10
4.9 Fysisk arbeidsmiljø og sikkerhet.....	10
4.10 Studentvelferd	11
4.11 Studentpresten.....	11
4.12 PS-portalen	12
4.13 Jusshjelpa.....	12
4.14 Stipend og lån.....	12
5 RETNINGSLINJER OG RUTINER	13
5.1 Retningslinjer for melding om avvik, ulykker og nestenulykker	13
5.2 Beredskapshåndboka for UiT	13
5.3 Etsiske retningslinjer	13
5.4 Likestilling	13
6 ERSTATNING OG FORSIKRING	14
6.1 Erstatningsordninger for studenter.....	14
6.2 Forsikringsordninger for studenter.....	14
7 VEDLIKEHOLD OG UTVIKLING AV LÆRINGSMILJØHÅNDBOKA	15
7.1 Formål.....	15
7.2 Ansvar.....	15
8 MYNDIGHETSKRAV – OVERSIKT OVER REGELVERK	16

Oppdatert 1. november 2009, Avdeling for utdanning.

1 Innledning

Etter innføringen av Kvalitetsreformen høsten 2003, har læringsmiljø fått større fokus. [Lov om universiteter og høyskoler](#) § 4-3 understreker viktigheten av et godt læringsmiljø og fastsetter vilkårene for læringsmiljøarbeidet ved Universitetet i Tromsø. Læringsmiljøutvalget (LMU) er gjennom loven gitt en viktig rolle for å bidra til at bestemmelsene om læringsmiljø blir ivaretatt.

Denne læringsmiljøhåndboka tar utgangspunkt i og sammenstiller eksisterende rutiner og universitetets målsettinger for læringsmiljø og rammekvalitet, slik dette er definert i universitetets kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten.

En grunnleggende forutsetning for å møte UiT's utfordringer på en konstruktiv måte er å sørge for gode rutiner for oppfølging av læringsmiljøarbeidet. Systematisk arbeid er en nøkkel for å oppnå et godt læringsmiljø. Forbedring av læringsmiljøet er et lederansvar, men den enkelte student må selv bidra og delta i dette arbeidet. Arbeidet kan deles i:

- Forebyggende arbeid
- Løsning av enkeltproblem
- Integreert læringsmiljøarbeid

Det øvrige systematiske HMS-arbeidet ved UiT er beskrevet i [HMS-håndboka for Universitetet i Tromsø](#). Håndboka og regelsamlingene inneholder en rekke retningslinjer og rutiner som også angår studentene. Læringsmiljøhåndboka tar for seg læringsmiljøet, men henviser til beredskapshåndboka for aktuelle retningslinjer.

1.1 Definisjoner

I lov om universiteter og høyskoler brukes begrepene *læringsmiljø* og *arbeidsmiljø* om hverandre. I andre sammenhenger benyttes disse to begrepene på forskjellig måte. Det er derfor behov for å definere disse og andre aktuelle begrep, slik de blir brukt i denne håndboka.

Arbeidsmiljølovens definisjon omfatter bl.a. følgende:

Utforming av arbeidsplassen (arbeidsstillinger, bygningens utførelse, gang- og transportveier, klima, ventilasjon, støy, sikring mot fall, tekniske innretninger og utstyr, renhold, førstehjelpsutstyr, personalrom, innkvartering), giftige og andre helsefarlige stoffer og tilrettelegging av arbeidet.

Når det gjelder arbeidsmiljø for studenter må dette ses i sammenheng med deres læringsmiljø. Begrepet 'arbeidsmiljø for studenter' omfatter rammebetingelser for studentens læring, og kan dermed forstås som en del av læringsmiljøet.

Begrepet læringsmiljø omfatter alle de institusjonelle og organisatoriske betingelser som skal bidra til studentens læring. Det vil si fysisk, psykososialt og organisatorisk arbeidsmiljø, samt velferd. Læringsmiljø er med andre ord et videre begrep enn arbeidsmiljø. Problemstillinger knyttet til faglig-pedagogiske forhold og forhold som vedrører kvaliteten på lærernes faglige og pedagogiske kvalifikasjoner omfattes ikke i denne håndboka.

Rammekvalitet

Rammekvalitet er et uttrykk for hvor godt det helhetlige læringsmiljøet og de øvrige ressursmessige betingelsene et studieprogram/studium eksisterer innenfor, er tilrettelagt.

Psykososialt læringsmiljø

Psykososialt læringsmiljø omfatter psykologiske og sosiale faktorer som har konsekvenser for trivsel, helse og yteevne på studiestedet. Dette inkluderer blant annet mellommenneskelig forhold. Sosialt miljø, kultur og velferd bidrar til å fremme det psykososiale læringsmiljøet.

Fysisk læringsmiljø

Med fysisk læringsmiljø menes her de fysiske omgivelser i undervisningssituasjonen som kan påvirke den enkelte students evne og mulighet til læring.

Organisatorisk læringsmiljø

Begrepet organisatorisk læringsmiljø omhandler systemforhold som for eksempel tilrettelegging, fordeling og ledelse av arbeid. Tilretteleggingen av undervisningen, informasjonsflyt og tilbakemeldinger til studenter inngår også som en viktig del av arbeidet med læringsmiljøet.

Student

En student er en person som er tatt opp ved UiT i henhold til gjeldende opptaksreglement. Studentene må ha gyldig studierett og betalt semesteravgiften. Studenter som deltar på studierelatert utvekslingsopphold i utlandet betraktes som ordinære studenter før og etter oppholdet. Studenter som oppholder seg ved et annet lærested omfattes ikke av bestemmelser om læringsmiljøet ved UiT.

2 Målsetting for studentenes læringsmiljø

Universitetet i Tromsø skal legge til rette for et godt og kreativt læringsmiljø som gjør universitetet attraktivt som studiested. Et helhetlig læringsmiljø er knyttet til en rekke forhold som er viktige for å skape en god studiesituasjon og god utdannings- og rammekvalitet. Ved siden av den helse- og sikkerhetsmessige kvaliteten på studielokalitetene, er gode bibliotek tjenester, IT-tjenester, informasjonstjenester, studieveiledningstjenester, karriereveiledning, undervisningsrom, lesesalsplasser og studentvelferdstilbud sentrale betingelser for god læring.

Arbeidet med å legge til rette for et godt læringsmiljø inngår i universitetets systematiske arbeid med å sikre og utvikle god kvalitet i studiene. Det systematiske kvalitetsarbeidet er nærmere beskrevet i Universitetet i Tromsøs kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten: <http://uit.no/utdanning/kvalitetssystem>.

Åpen meningsutveksling og dialog mellom mennesker med ulike bakgrunn, kompetanse og livserfaring legger grunnlaget for et godt og kreativt læringsmiljø. Læringsmiljøet ved UiT skal videre:

- bidra til å gi studentene et godt læringsutbytte og bidra til at studenten kan gjennomføre studiene på planlagt tid
- fremme kreativitet, læring, helse og trivsel
- være utformet slik at studenter og ansatte ikke utvikler arbeidsrelatert sykdom, eller rammes av arbeidsulykker
- være inkluderende også for studenter som utvikler helsesvikt og redusert arbeidsevne, eller har nedsatt funksjonsevne
- være slik at alle studenter og ansatte blir behandlet med respekt, vist omsorg og gitt ansvar.

Konkrete tiltak for å nå disse målene er beskrevet i de følgende kapitler i håndboka.

3 Organisering og ansvarsfordeling i arbeidet med studentenes læringsmiljø

Læringsmiljø er et lederansvar på lik linje med økonomi-, kvalitet-, personal- og driftsansvar. Ledelsen har ansvar for å etablere, vedlikeholde og utvikle det systematiske arbeidet med læringsmiljøet. Ledere på alle nivå har ansvar for å ivareta hensyn til læringsmiljø i de aktiviteter de leder. Studenter plikter å følge de krav som er satt. I delkapittel 3.1 gis en nærmere beskrivelse av ansvar og oppgaver som er tillagt de enkelte enhetene.

Læringsmiljøutvalget

UiT har et læringsmiljøutvalg (LMU) som skal delta i planleggingen av tiltak vedrørende læringsmiljø, og nøye følge utviklingen i spørsmål som angår studentenes sikkerhet, velferd og studiesituasjon. Studentene og universitetet skal ha like mange representanter hver i dette utvalget.

Universitetets arbeid med læringsmiljøet dokumenteres og inngår som en del av universitetets systematiske kvalitetsarbeid. Se punkt 4.7 for mer utfyllende informasjon om læringsmiljøutvalgets mandat, sammensetning og oppgaver.

Institutt og fakultet

Alle enheter har medansvar for læringsmiljøet. Fakultetene og instituttene skal fortløpende gjennomføre vurderinger av rom og fasiliteter, lesesalsplasser, utstyr, materiell, IT-tilgang osv. Resultatene skal rapporteres i forbindelse med budsjettdialogene og i enhetenes årlige rapportering om utdanningsvirksomhet, som danner grunnlag for utdanningsmeldinga.

Enhetene skal også gjennomføre undersøkelser av rammekvalitet ved å inkludere spørsmål omkring tekniske, organisatoriske, sosiale og velferdsmessige forhold i emneevalueringer og studieprogramevalueringer. Resultatene føyes inn i rapportene fra instituttene og fakultetene og inngår i grunnlaget for utdanningsmeldinga.

LMU vil foreta en egen gjennomgang av de årlige kvalitetssikringsrapportene fra fakultetene med særlig fokus på hva som er omtalt i forhold til læringsmiljø.

Avdeling for utdanning

Avdeling for utdanning er en sørvisenhet for studiesøkere, studenter og ansatte. Avdelinga har ansvar for en rekke forvaltningsområder knyttet til utdanningsvirksomheten. Regelverk og prosedyrer for disse områdene er beskrevet i kvalitetssystem for utdanningsvirksomhet ved Universitetet i Tromsø.

3.1 Ansvar og myndighet

3.1.1 Universitetsstyret

Universitetsstyret har det overordnede ansvar for studentenes læringsmiljø. Universitetsstyret skal i samarbeid med Studentsamskipnaden også arbeide for å forbedre velferdstilbudene som er lagt inn under samskipnadens ansvarsområde, herunder studentboliger, barnehager, spisesteder, og helse og sosialtjenester. Universitetsstyret vedtar også overordnede [mål og rammer for det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet](#).

3.1.2 Universitetsdirektøren

Universitetsdirektøren har fått delegert ansvar fra universitetsstyret til å føre tilsyn med læringsmiljøarbeidet ved universitetet. Universitetsdirektørens representant i læringsmiljøutvalget er utdanningsdirektøren.

Universitetsdirektøren skal sørge for at UiT har systemer som sikrer at kvaliteten i forsknings-, utdannings- og formidlingsvirksomheten holder et høyt nivå samt bidrar til at arbeids- og læringsmiljøet er fullt ut forsvarlig ut fra en vurdering av hensynet til helse, miljø, sikkerhet og velferd, herunder å sørge for nødvendige beredskapsplaner.

3.1.3 Fakultetene

Fakultetene har ansvar for at enhetene arbeider systematisk med læringsmiljø, og skal koordinere læringsmiljøarbeidet mellom instituttene der det er aktuelt. Dette innebærer for at det innføres og utøves systematiske HMS-arbeid ved enhetene, og at dette gjøres i samarbeid med studenter, arbeidstakerne og deres representanter.

3.1.4 Instituttene

Instituttene og instituttleder har den daglige ledelsen av den samlede faglige og administrative virksomheten ved instituttet. I dette ligger det at instituttleder har ansvar for det daglige og systematiske arbeidet med læringsmiljø og gjennomføring av de lokale aktivitetene ved enheten. Dette innbefatter blant annet at nye studenter blir informert om sikkerhetsrutiner (for eksempel ved brann) og om nødvendig får opplæring i spesielt risikoutsatte arbeidsprosedyrer (for eksempel ved laboratoriarbeid). Skriftlig dokumentasjon som blant annet arbeidsprosedyrer og tilgang til det [elektroniske stoffkartoteket](#) skal være lett tilgjengelig.

3.1.5 Programledelsen

Det finnes ulike modeller for faglig programledelse av studieprogrammene, i hovedsak programstyre- eller studieledermodellen. Programledelsen tilknyttet studieprogrammene har en koordinerende, rådgivende og rapporterende funksjon overfor fakultet(ene) og universitetsstyret. Programledelsen skal ivareta helheten i studieprogrammene, og se til at studentene blir godt ivaretatt, sosialt og faglig. Programledelsen er ansvarlig for å underrette fakultetsstyret om eventuell svikt i ivaretagelse av studenter eller kvalitetssvikt i studieprogram.

3.1.6 Universitetsbiblioteket

Bibliotekdirektør har det samlede ansvaret for at studentene har tilgang til informasjonsressurser i papirbasert og elektronisk form. Universitetsbiblioteket har videre ansvar for at fysiske og elektroniske fasiliteter er tidsmessige og funksjonelle og at studenter får veiledning i bruk av bibliotekets ressurser.

3.1.7 Studentene

Studentene ved Universitetet i Tromsø plikter å sette seg inn i og følge de bestemmelser som til en hver tid gjelder for læringsmiljøet. Studentene skal medvirke i gjennomføringen av helse-, miljø- og sikkerhetstiltak og evaluering av slike. De plikter å utføre arbeidet i forbindelse med studiene i samsvar med påbud og instruksjoner fra instituttet ved den/de som til enhver tid er ansvarlig for arbeidslokaler og instrumenter. Studentene skal informeres om deres plikter til aktiv medvirkning i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet, som for eksempel å hindre og avgrense skader og avbryte sitt arbeid når det ikke kan fortsette uten fare for liv og helse, se [HMS-håndboka](#).

3.1.8 Studentparlamentet

[Studentparlamentet](#) er studentenes øverste organ ved UiT, og uttaler seg i saker som har med studentene å gjøre.

Studentparlamentet velger de fleste av studentenes tillitsvalgte, for eksempel studentrepresentantene i Universitetsstyret og styret for Studentsamskipnaden. Studentparlamentet gir råd til studentenes representanter i sentrale råd og utvalg, og arbeider sammen med universitetsledelsen for studentenes beste. Studentparlamentet er ansvarlig for fordelingen av semesteravgiftsmidlene. Disse pengene går blant annet til drifts- og arrangementsstøtte til de forskjellige studentorganisasjonene, for eksempel Tromsøstudentenes idrettslag (TISI), Studenthuset Driv og Studentsamfunnet. [Studentrådet](#) har 5 medlemmer som står for den daglige driften av Studentparlamentet. Fakultetsrepresentantene velges av studentene tilknyttet det enkelte fakultet.

4 Støttefunksjoner, råd og tjenestetilbud for studentene

4.1 Hvor kan studentene henvende seg

Innenfor læringsmiljøarbeidet vil det fra tid til annen oppstå feil, mangler og problemer som har karakter av å være enkeltsaker. Eksempler på enkeltsaker kan være sikkerhetsmangler, trakassering, manglende tilrettelegging osv. Studenter som har forespørsler eller som ønsker å rette en klage om læringsmiljørelaterte forhold, skal kontakte sitt fakultet på nærmest mulig nivå. Med nærmest mulig nivå menes: emne, studieprogram, institutt eller studieadministrasjonen ved fakultetet. Arbeids- og ansvarsfordeling er ikke lik ved alle fakultet og institutt. Studenter som ikke kjenner til hvem eller hvilken funksjon som skal kontaktes, kan alltid henvende seg til leder for enheten. Dersom man ikke ønsker å kontakte noen av disse direkte, kan man rette henvendelsen til Avdeling for utdanning (se punkt 4.2). På nettsiden til universitetets læringsmiljøutvalg, finnes også en egen [tilbakemeldingsknapp](#) hvor studenten kan gi respons på læringsmiljørelaterte forhold.

Universitetets læringsmiljøutvalg skal holdes orientert om klager som universitetet mottar fra studenter vedrørende læringsmiljøet, og kan gi uttalelser om disse forholdene.

4.2 Informasjon om rettigheter, plikter, klageadgang, frister og lignende

[Avdeling for utdanning \(UTA\)](#) er en sørvisenhet for studenter og resten av universitets-samfunnet. UTA kan brukes som en førstelinjetjeneste og veiviser for alle studenter. Hos UTA får studenter svar på spørsmål vedrørende tidsfrister og klagerettigheter, plikter og krav for de fleste forhold omkring studiene.

4.3 Veiledning og informasjon

Ved UiT blir studentene tilbudt veiledning, rådgiving, informasjon og oppfølging – både faglig, administrativ og sosialt.

Den faglige veiledningen er det vitenskapelig personale tilknyttet studiene som står for. Studieinformasjon og -veiledning blir utført av studiekonsulenter og administrativt ansatte ved de ulike fakultetene og i Avdeling for utdanning (se punkt 4.2). [Karrieresenteret](#) bistår studenter i overgangen fra studier til arbeidsliv, tilbyr individuell karriereveiledning og arrangerer kurs og aktiviteter.

[Universitetsbiblioteket](#) tilbyr informasjonsressurser og veiledning i bruk av disse, hjemmesider for de enkelte fag og veiledning fra skranke.

Sosial og personlig rådgiving blir tilbudt hos [Studentrådgivinga](#) (se punkt 4.10) og [Studentpresten](#) (se punkt 4.11).

Studenter med funksjonsnedsettelse

Universitetet i Tromsø ønsker at alle studenter skal ha et likeverdig og godt studietilbud. For studenter med funksjonsnedsettelse innebærer dette at universitetet samarbeider med studenten om å tilrettelegge studiesituasjonen slik at ulemper som funksjonsnedsettelsen medfører oppveies så langt som råd er. I universitetets [Handlingsplan for tilrettelegging og tilgjengelighet](#) er det definert mål og tiltak for tilrettelegging, både fysisk og undervisningsmessig. [Læringsmiljøutvalget](#) har et spesielt ansvar for å føre tilsyn med universitetets oppfølging av handlingsplanen. Ved alle fakulteter/avdelinger ved UiT er det dessuten pekt ut egne [kontaktpersoner for studenter med nedsatt funksjonsevne](#).

4.4 Hovedmottak av studenter

Hovedmottaket av nye studenter skjer ved semesterstart hver høst. DebutUKA, fadderordning, sørvistorg både ved fakultetene og i Avdeling for utdanning, velkomst- og informasjonsmøter samt diverse arrangementer utgjør essensen i studentmottaket. For mer informasjon om semesterstart for studenter, se sidene: <http://uit.no/semesterstart>.

4.5 Klagenemnda

Universitetet i Tromsø har en sentral klagenemnd som behandler klager over enkeltvedtak og andre saker fra studentene som er nærmere beskrevet i [regler for klagenemnda ved UiT](#).

Klagenemnda har fem medlemmer med personlige varamedlemmer oppnevnt av universitetsdirektøren. Leder og varamedlem for leder skal fylle de lovbestemte krav for lagdommere. De skal ikke være tilsatt ved Universitetet i Tromsø. To av medlemmene skal være vitenskapelig ansatte ved universitetet, og to skal være studenter. Studentrepresentantene oppnevnes med ett års funksjonstid. De øvrige medlemmene oppnevnes med tre års funksjonstid. Spørsmål om klagesaker kan rettes til Avdeling for utdanning.

4.6 Skikkethetsnemnda

Ved UiT omfatter skikkethetsvurderingen følgende utdanninger:

- praktisk-pedagogisk utdanning
- farmasøyt, mastergradsprogrammet i farmasi
- lege, profesjonsstudiet i medisin
- psykolog, profesjonsstudiet i psykologi
- tannlege, mastergradsprogrammet i odontologi
- allmennlærerutdanning
- praktisk estetisk faglærerutdanning
- faglærerutdanning i musikk
- jordmorutdanning
- bachelorgradsprogram i bioingeniørfag

- bachelorgradsprogram i ergoterapi
- bachelorgradsprogram i fysioterapi
- bachelorgradsprogram i radiografi
- bachelorgradsprogram i sykepleie
- bachelorgradsprogram i tannpleie

Sammensetningen av institusjonens skikkethetsnemnd er regulert i den nye skikkethetsforskriften § 6. Spørsmål om skikkethetsvurderinger kan rettes til Avdeling for utdanning. For mer informasjon om skikkethetsvurdering av studenter, se <http://uit.no/skikkethetsvurdering>

4.7 Læringsmiljøutvalget

- Læringsmiljøutvalget ved Universitetet i Tromsø har følgende mandat:
- Bidra til at første og andre ledd i [lov om universitet og høyskoler § 4-3](#) blir gjennomført.
- Delta i planleggingen av tiltak for å sikre og videreutvikle kvaliteten i læringsmiljøet og i studiene, og følge utviklingen i spørsmål som angår studentenes sikkerhet, velferd og læringssituasjon.
- Føre tilsyn med UiT's oppfølging av [Handlingsplan for tilrettelegging og tilgjengelighet](#).

Læringsmiljøutvalget (LMU) er tillagt en sentral rolle når det gjelder oppfyllelsen av universitets- og høyskolelovens bestemmelser om læringsmiljøet.

LMU skal holdes orientert om klager som Universitetet mottar fra studenter vedrørende læringsmiljøet, og kan gi uttalelser om disse forholdene. LMU skal også foreta en årlig gjennomgang av kvalitetssikringsrapportene fra fakultetene/NFH med særskilt fokus på omtale av læringsmiljø.

Læringsmiljøutvalget rapporterer direkte til universitetsstyret, og avgir hvert år rapport om universitetets arbeid med læringsmiljø.

Læringsmiljøutvalget har følgende sammensetning:

- Fire studentmedlemmer med personlige varamedlemmer, oppnevnt av Studentparlamentet for en periode på et år. To av medlemmenes funksjonsperiode følger kalenderåret, mens de andre to følger studieåret.
- Dekan ved en avdeling oppnevnt av rektor for en periode på to år.
- Fakultetsdirektør ved en avdeling oppnevnt av universitetsdirektøren for en periode på to år.
- En vitenskapelig ansatt med universitetspedagogisk kompetanse oppnevnt av rektor for en periode på to år.
- Utdanningsdirektøren.

Læringsmiljøutvalget rapporterer direkte til universitetsstyret, og skal hvert år den 1. juni gi rapport om universitetets arbeid med læringsmiljø. Avdeling for utdanning og Avdeling for bygg og eiendom skal i samarbeid ivareta sekretærfunksjonen for Læringsmiljøutvalget. Utvalget velger hvert år leder vekselvis blant institusjonens og studentenes representanter.

4.8 Arbeidsmiljøutvalget

Studenter og ansatte bruker i stor grad de samme lokaler ved UiT. Arbeidsmiljøutvalgets (AMU) arbeid kommer derfor også studentenes arbeidsmiljø til gode. AMU er et besluttsende og rådgivende samarbeidsorgan. Utvalget skal delta i planleggingen av verne- og miljøarbeider, og nøye følge utviklingen i spørsmål som angår arbeidstakernes sikkerhet, helse og velferd. AMU skal behandle saker som blant annet angår opplæring, bygningsmessige endringer, omorganisering, rapporter om ulykker og arbeidsrelaterte sykdommer, bedriftshelsetjenesten og vedlikehold av rammene for det systematiske HMS-arbeidet ved Universitetet. I AMU er både arbeidsgiveren og arbeidstakerne representert. LMU har fra og med høsten 2009 observatørrolle i AMU.

4.9 Fysisk arbeidsmiljø og sikkerhet

Ved planlegging, bygging, innredning og drift av nye undervisningsbygg, undervisningsrom, laboratorier og studiearbeidsplasser (lesesaler, PC-stuer, kontorarbeidsplasser for høyeregrads-studenter etc.) skal det sørges for at kravene implementeres fullt ut og at den etablerte kvaliteten på det fysiske læringsmiljøet opprettholdes i driftsfasen. Læringsmiljøutvalget skal i større prosjekter bli orientert om byggeprosessen og være representert ved ferdigbefaring. Kravene til det fysiske og psykiske læringsmiljøet fremgår av universitets- og høyskolelovens § 4-3 (se kapittel 8).

Instituttene skal informere nye studenter om sikkerhetsrutiner (for eksempel ved brann) og om nødvendig få opplæring i spesielt risikoutsatte arbeidsprosedyrer (for eksempel ved laboratoriarbeid). Skriftlig dokumentasjon og rutiner (for eksempel arbeidsprosedyrer og datablad for kjemikalier) skal være lett tilgjengelig. Studenter plikter å følge de retningslinjer og sikkerhetsbestemmelser som gjelder på studiestedet, herunder melde fra til leder ved institutt/avdeling om forhold som kan medføre fare for skade på personer, miljø og materiell.

Der det som en del av studieprogrammet inngår tokt, feltarbeid og reiser med opphold i utlandet skal den kurs- eller fagansvarlige foreta en skriftlig risikovurdering hvor alle forhold som angår studentens sikkerhet og helse blir vurdert. Ved tokt/feltarbeid/reiser hvor man gjentar det samme opplegget hver gang, er det tilstrekkelig å vise til eksisterende risikovurderinger. Aktuell lovgivning, UiTs retningslinjer og enhetens egne instruksjoner skal danne grunnlag for risikovurderingen. Der risikoen for skader og sykdom ikke er akseptabel, skal forebyggende tiltak iverksettes før aktiviteten starter opp. Studentene skal alltid være informert om resultatet av vurderingen.

Avdeling for bygg og eiendom har driftsansvaret og tilsyn med mange områder innenfor det fysiske arbeidsmiljøet som også er regulert av HMS-lovgivningen. Dette innebærer at det er flere berøringspunkter mellom den enkelte enhet og avdeling for bygg og eiendom innenfor ansvarsområder som omfatter ansattes og studenters sikkerhet. Avdeling for bygg og eiendom har hovedansvar for:

- at universitetets bygninger er bygget, utstyrt og vedlikeholdt jf. lover og forskrifter
- brannsikkerhet på vegne av universitetets som eier
- sikringssystemer, kontrollere adgang til bygninger (adgangskontroll), innbruddsalarm, ITV/kameraovervåking, låssystem

- å sikre tilfredsstillende vektertjeneste i forhold til behov og trusselbilde og er bestiller av ekstra tjenester ut over rammeavtalen
- inn klima som innbefatter påvirkningen av kjemiske, biologiske og fysiske forhold.
- renhold
- avfallshåndtering
- tilsyn og drift av tekniske installasjoner
- tilsyn og vedlikehold av interne veier og parkeringsplasser i forhold til varmekabler, skilting, brøyting og strøing

For ytterligere informasjon om ansvar og oppgaver rundt helse, miljø og sikkerhet ved universitetet, se [UiTs nettsider om helse, miljø og sikkerhet](#).

4.10 Studentvelferd

[Studentsamskipnaden i Tromsø \(SiTø\)](#) er en velferdsorganisasjon for studentene. SiTø arbeider for å legge forholdene til rette for at studentene i Tromsø skal få best mulige rammer rundt sin studiehverdag.

[Studentrådgivinga](#) er en psykososial rådgivningstjeneste som tilbyr samtaler, kurs og informasjon knyttet til studiestudiemessige, sosiale og personlige forhold. Tilbudet er gratis. For mer informasjon, se <http://www.sito.no/radgivinga>

[Studier med støtte](#) er et tilbud til studenter med moderate til alvorlige psykiske lidelser. Tilbudet drives av Studentrådgivinga i samarbeid med NAV og UiT. For mer informasjon, se: <http://www.sito.no/radgivinga/studier-med-stotte>

[Studenthelsestasjonen](#) drives av Helsetjenesten ved Sosialmedisinsk senter og er et gratis tilbud hvor studenter kan få veiledning, samtale eller undersøkelse innenfor områdene prevensjon, resept på prevensjonsmidler, kjønnsykdommer, graviditet, abort og seksualitet. For mer informasjon, se: <http://www.sito.no/radgivinga/helse/studenthelsestasjonen>

[Studenthuset Driv](#) er eid av SiTø og drives på dugnadsbasis av studentene.

SiTø tilbyr for øvrig andre velferdstjenester som studentbarnehage, studentidrettshall og driver studentkafene ved universitetet. Se www.sito.no for mer informasjon om SiTøs tjenester.

4.11 Studentpresten

Den norske kirke har en studentpreststilling for å arbeide blant studenter ved Universitetet i Tromsø. Presten har et nært samarbeid med SiTø. I tillegg til å utøve ordinær prestetjeneste innenfor studentmenigheten har presten også satt av tid til samtaler med studenter som er i en vanskelig livssituasjon, har spørsmål om tro eller tvil eller av andre årsaker har behov for en samtalepartner. For mer informasjon, se <http://uit.no/studtjenester/957/>

4.12 PS-portalen

[PS-portalen](#) er et nettsted for studenter ved Universitet i Tromsø. PS står for Psykologisk og Sosial hjelpeportal. Portalen er et tilbud til studenter som søker informasjon eller som ønsker å diskutere erfaringer som omhandler psykologiske, sosiale eller eksistensielle tema.

Portalen er et sted studentene kan henvende seg for å finne lett tilgjengelig informasjon og møte andre studenter som er opptatt av lignende spørsmål. Portalen skal være en trygg arena hvor du i fellesskap med andre studenter kan utveksle erfaringer og diskutere viktige temaer.

Psykhjelpen er en tjeneste fra Institutt for Psykologi ved Universitet i Tromsø. Psykhjelpen består foreløpig av to interaktive nettbaserte tjenester, MoodGYM og BluePages. Disse to tjenestene er åpne for alle studenter i Tromsø. For mer informasjon, se <http://uit.no/studtjenester/7675/>

4.13 Jusshjelpa

[Jusshjelpa](#) i Nord-Norge er et rettshjelpstiltak drevet av jusstudenter ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Tromsø.

Jusshjelpa i Nord-Norge ble opprettet og drives fortsatt på bakgrunn av det faktum at Norge ikke har en tilfredsstillende offentlig rettshjelpsordning. Dette gjør at hele samfunnsgrupper langt på vei er avskåret fra å gjøre gjeldende sine juridiske rettigheter. Jusshjelpa har en sosial profil og gir gratis rettshjelp til de som trenger det mest. For mer informasjon, se <http://uit.no/jusshjelpa/3097/>

4.14 Stipend og lån

Informasjon om stipend og lån finnes både på [UiTs nettside om lån, stipend og legater](#) og på Lånekassens egen hjemmeside <http://www.lanekassen.no/>.

5 Retningslinjer og rutiner

5.1 Retningslinjer for melding om avvik, ulykker og nestenulykker

HMS-håndboken for ansatte har retningslinjer for hvordan melding av avvik, ulykker og nestenulykker skal meldes. Retningslinjene gjelder for alle avvik, ulykker eller nestenulykker som skjer ved UiT. Studenter og andre personer (publikum ol.) som ikke er ansatt ved UiT, omfattes også.

Skader, uhell, nestenulykker eller avvik som berører studenter skal rapporteres og behandles løpende og skriftlig etter retningslinjer for melding av avvik, ulykker og nestenulykker, i [HMS-håndboka](#). Læringsmiljøutvalget orienteres ved kopi av rapport.

5.2 Beredskapshåndboka for UiT

I [beredskapshåndboka](#) for universitet er viktig informasjon om varslingsrutiner, retningslinjer for krisehåndtering og lokale beredskapsplaner godt beskrevet. Håndboka gjelder for både ansatte og studenter.

5.3 Etske retningslinjer

Universitetet i Tromsø har utarbeidet [etske retningslinjer](#) som omhandler forholdet mellom student og veileder. For mer informasjon: <http://uit.no/forsknnavd/forskningsetikk/8>

5.4 Likestilling

Likestillingsarbeidet ved UiT er organisert administrativt i personalseksjonen i [Avdeling for personal- og organisasjon](#). Fakultetene og de andre enhetene har valgte ombud for likestilling. Spørsmål om universitetets likestillingsarbeid kan rettes til Avdeling for personal- og organisasjon.

6 Erstatning og forsikring

6.1 Erstatningsordninger for studenter

Studenter er yrkesskadedekket for yrkesskader som de blir påført på undervisningsstedet i undervisningstiden, jf. [Lov om folketrygd § 13-10](#). Folketrygdeloven gir ikke fullgod erstatning ved yrkesskade. For tilsatte ved universitetet vil lov om yrkesskadeforsikring dekke utgifter ut over det som dekkes etter folketrygdeloven. Yrkesskadeforsikringsloven gjelder ikke for studenter. Universitetet vil være ansvarlig for skader på vanlig erstatningsrettslig grunnlag. Dette innebærer at universitetet vil kunne være erstatningsansvarlig for skader oppstått på grunn av uaktsomhet fra noen av universitetets tilsatte og skader oppstått på grunn av feil ved tekniske innretninger og lignende.

6.2 Forsikringsordninger for studenter

Studenter er ikke er dekket av Lov om yrkesskadeforsikring. Dersom studenten ønsker samme forsikringsdekning som tilsatte ved universitetet, anbefales det å tegne reiseforsikring og personskadeforsikring. Utenlandske studenter er ikke automatisk omfattet av folketrygdens ytelser. Disse må henvende seg til det lokale trygdekontoret for mer informasjon.

7 Vedlikehold og utvikling av læringsmiljøhåndboka

7.1 Formål

Sikre at håndboka vedlikeholdes og oppdateres fortløpende i tråd med endringer innen læringsmiljøarbeidet. Håndbokens dynamiske karakter gjør at den må følge utviklingen på området, med særlig hensyn til nye rutiner og bestemmelser.

7.2 Ansvar

Avdeling for utdanning har ansvar for vedlikehold og utvikling læringsmiljøhåndboka for studenter. LMU skal som ledd i dette arbeidet hvert år få framlagt en rapport om bruken av/erfaringer med læringsmiljøhåndboka. Dette skal også med som fast punkt i LMUs årsrapport.

De lokale rutineene ved avdelingene skal ha forankring i Læringsmiljøhåndboka. Ansvar for at disse rutineene utvikles og vedlikeholdes, ligger hos ledelsen ved de lokale enheter.

8 Myndighetskrav – oversikt over regelverk

I dette kapitlet gis en oversikt over regelverk som er av betydning for studentenes lærings- og arbeidsmiljø og informasjon om hvor man kan få tak i det aktuelle regelverket.

Lov om universitet og høgschooler (universitet- og høgschooleloven)

Lovens § 4-3, Læringsmiljø, lyder som følger:

(1) Styret har det overordnede ansvar for studentenes læringsmiljø. Styret skal, i samarbeid med studentsamskipnadene, legge forholdene til rette for et godt studiemiljø og arbeide for å bedre studentvelferden på lærestedet.

(2) Styret har ansvar for at læringsmiljøet på institusjonen, herunder det fysiske og psykiske arbeidsmiljø, er fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, sikkerhet og velferd. I utformingen av det fysiske arbeidsmiljøet skal det, så langt det er mulig og rimelig, sørges for

- a) at lokaler, adkomstveier, trapper mv. er dimensjonert og innredet for den virksomhet som drives.
- b) at lokalene har gode lys- og lydforhold og forsvarlig inneklime og luftkvalitet.
- c) at lokalene blir vedlikeholdt og er rene og ryddige.
- d) at lokalene er innredet slik at uheldige fysiske belastninger for studentene unngås.
- e) at virksomheten er planlagt slik at skader og ulykker forebygges.
- f) at tekniske innretninger og utstyr er forsynt med verneinnretninger og blir vedlikeholdt slik at studentene er vernet mot skader på liv og helse.
- g) at lokaler, adkomstveier, sanitæranlegg og tekniske innretninger er utformet på en slik måte at funksjonshemmede kan studere ved institusjonen.
- h) at læringsmiljøet er innrettet for studenter av begge kjønn.
- i) at læringsmiljøet er utformet etter prinsippet om universell utforming.

Departementet kan i forskrift gi utfyllende bestemmelser om krav til læringsmiljøet.

(3) Ved institusjonen skal det være et læringsmiljøutvalg som skal bidra til at bestemmelsene i første og annet ledd blir gjennomført. Utvalget skal delta i planleggingen av tiltak vedrørende læringsmiljø, og nøye følge utviklingen i spørsmål som angår studentenes sikkerhet og velferd. Styret kan tillegge utvalget også andre oppgaver. Læringsmiljøutvalget skal holdes orientert om klager som institusjonen mottar fra studenter vedrørende læringsmiljøet. Læringsmiljøutvalget kan gi uttalelser om disse forholdene. Læringsmiljøutvalget skal gjøres kjent med pålegg og andre enkeltvedtak som Arbeidstilsynet treffer. Læringsmiljøutvalget rapporterer direkte til styret, og skal hvert år avgi rapport om institusjonens arbeid med læringsmiljø. Studentene og institusjonen skal ha like mange representanter hver i utvalget. Utvalget velger hvert år leder vekselvis blant institusjonens og studentenes representanter.

(4) Institusjonens arbeid med læringsmiljøet skal dokumenteres og inngå som en del av institusjonens interne system for kvalitetssikring etter § 1-6.

(5) Institusjonen skal, så langt det er mulig og rimelig, legge studiesituasjonen til rette for studenter med særskilte behov. Tilretteleggingen må ikke føre til en reduksjon av de faglige krav som stilles ved det enkelte studium.

(6) Arbeidstilsynet fører tilsyn med at kravene i annet ledd overholdes. Arbeidsmiljøloven kapittel 18 om tilsyn og tvangsmidler mv. gjelder tilsvarende så langt det passer. Departementet kan gi forskrift med utfyllende bestemmelser om tilsyn og tvangsmidler for å fremme overholdelse av denne paragraf.

Lovens § 4-8, Bortvisning. Utestenging, gir UiT en mulighet til bortvisning eller utestengning ved henholdsvis grovt forstyrrende eller grovt klanderverdig atferd.

Loven finnes på nettsidene til Lovdata: <http://www.lovdata.no/all/tl-20050401-015-0.html>

Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven)

1. januar 2009 trådte den nye diskriminerings- og tilgjengelighetsloven i kraft. Den nye loven pålegger høyere læresteder plikter både som arbeidsgiver, som utdanningsinstitusjon og som virksomhet rettet mot allmennheten. Institusjonene har både plikt til universell utforming, og individuell tilrettelegging. Loven forbyr dessuten direkte og indirekte diskriminering og brudd på tilretteleggingsplikten mot personer med funksjonsnedsettelse (jf § 4 femte ledd).

Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven).

Arbeidsmiljølovens plikter og rettigheter gjelder for studenter ved utplassering i virksomheter og når de utfører arbeid som ledd i en praktisk opplæring. Dette framgår av de forskriftene som er sitert under

Forskrift til arbeidsmiljøloven § 1-6 nr. 1 bokstav f: *personer som i opplærings- eller attføringsøyemed utplasseres i virksomheter uten å være arbeidstakere*. Loven er iflg. res. 17 juni 2005 nr. 609 med visse unntak og presiseringer satt i kraft fra 1 januar 2006.

Personer som i opplærings- eller attføringsøyemed utplasseres i virksomheter, blir å anse som arbeidstakere etter arbeidsmiljøloven i forhold til følgende kapitler eller deler av disse: kap. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 18 og kap. 19 med unntak av § 19-2 (straffeansvar for arbeidstaker).

Arbeidsmiljøloven gjelder der studenter utfører arbeid som ledd i en praktisk opplæring. I

§ 1-6 er det fastsatt at elever ved institusjoner som har undervisning eller forskning som formål skal når de utfører arbeid som ledd i praktisk opplæring, og arbeidet foregår under forhold som kan innebære fare for deres liv og helse, anses som arbeidstakere i forhold til arbeidsmiljøloven kapittel 1, 2, 3, 4, 5, 18 og 19, med unntak av § 19-2.

Loven, forskrifter og veiledninger til Arbeidsmiljøloven kan hentes hos Arbeidstilsynets nettsider www.arbeidstilsynet.no.

Spørsmål om arbeidsmiljøloven kan stilles til [HMS-personalet](#) ved UiT. Når det gjelder byggesaker (§ 18-9) kan spørsmålene også rettes til [Avdeling for bygg og eiendom](#).

Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)

Loven kan komme til anvendelse der hvor studentene ikke er dekket av arbeidsmiljøloven. Loven og forskrifter kan hentes på nettsidene til Direktorat for samfunnssikkerhet og beredskap <http://www.dsb.no> eller Lovdata www.lovdata.no

Loven og forskrifter kan hentes på nettsidene til Direktorat for samfunnssikkerhet og beredskap <http://www.dsb.no> eller Lovdata www.lovdata.no

Spørsmål om regelverk på dette området kan rettes til [Avdeling for bygg og eiendom](#).

Begge lovene omhandler tiltak for å hindre ødeleggelse av det ytre miljø. Loven og forskrifter kan hentes på nettsidene til Statens forurensningstilsyn <http://www.sft.no> eller Lovdata www.lovdata.no.

Loven og forskrifter kan hentes på nettsiden til Statens strålevern www.nrpa.no Forskrift om Ioniserende stråling kan hentes på Arbeidstilsynets nettsider www.arbeidstilsynet.no. Regelverket kan også hentes hos Lovdata www.lovdata.no.

Spørsmål om regelverket kan rettes til [HMS-personalet](#).

Ombygninger, rehabiliteringer m.v omfattes av plan og bygningsloven og arbeidsmiljølovens § 19. Plan- og bygningsloven og forskrifter kan hentes fra nettsidene til Statens bygningstekniske etat <http://www.be.no> eller Lovdata www.lovdata.no.

Spørsmål om regelverket kan rettes til [Avdeling for bygg og eiendom](#)

Lov om framstilling og bruk av genmodifiserte organismer m.m. (genteknologiloven).

Loven regulerer all framstilling og bruk av genmodifiserte organismer (GMO). Forvaltningen er delt mellom Helsedepartementet som har delegert myndigheten til Sosial- og helsedirektoratet (innesluttet bruk) og Miljøverndepartementet (utsetting). Informasjon kan hentes på Sosial- og helsedirektoratets nettsider <http://www.shdir.no>

Lokale regler og forskrifter

[Forskrift om opptak til studier ved Universitetet i Tromsø](#)

[Forskrift for studier ved Universitetet i Tromsø](#)

[Forskrift for eksamener ved Universitetet i Tromsø](#)

[Forskrift for graden philosophiae doctor \(PhD\) ved Universitetet i Tromsø](#)

[Forskrift for graden dr.philos. ved Universitetet i Tromsø](#)

[Regler om klagenemnda ved Universitetet i Tromsø](#)

[Skikkethetsvurderinger av studenter ved Universitetet i Tromsø](#)